

ратъ въ доклада на Мазареки отъ 1626 г. до папския кардиналъ. Споредъ него въ града идвали младежи-дубровчани да закупуватъ биволски и волски кожи¹⁾. Действително и отъ други документи, които се споменаха по-горе, се потвърждава, че отъ цѣлата областъ между Русе—Шуменъ—Провадия—Варна и Силистра сж били изнасяни кожи презъ епохата на турското владичество въ Балканския полуостровъ.

Запазено е едно завещание на Павелъ Петровичъ, дубровчанинъ, отъ 1632 г., починалъ въ Шуменъ; той оставилъ на отецъ Филипа, капеланъ въ Провадия, 1000 аспри, за да го споменава въ литургиитѣ, както и други 1000 аспри за направата на провадийската църква²⁾. На завещанието му сж подписали за свидетели Джиовани Далбенъ и Пиетро Томицио — дубровчани отъ Шуменъ³⁾. Навѣрно тѣзи лица сж съставлявали и цѣлата колония. Възможно е къмъ нея да се е числилъ и наследника на Радо ди Радо, който се споменава въ сжщото завещание. Павелъ Петровичъ изглежда да ималъ добъръ имотъ въ Шуменъ. Последниятъ билъ завещанъ на майката на търговеца.

Следъ 8 години презъ града миналъ Петъръ Диодатъ, който подробно го описалъ въ своята релация отъ 1640 г. Града билъ безъ стени, разположенъ подъ планината и съ обширни полета и малки хълмове отъ къмъ източната страна. Цѣлата областъ е била богата съ свежи потоци, жита, лозя, плодове, добитъкъ всѣкакъвъ видъ, биволи и пр.⁴⁾. „Общината брои 20 души, 7 жени, всички дубровчани и покръстени българи, станали по име дубровчани, за да не плащатъ трибута на турцитѣ, затова господството (републиката) плаща всѣка година за всички“⁵⁾. Поради голѣмото богатство отъ добитъкъ и вълна дубровчанитѣ поддържали тази малка колония, бидейки въ всѣкидневни връзки съ Провадия, — главното стоварище на тѣзи стоки⁶⁾. Облагитѣ, за които говори Петъръ Богданъ, че ползвали покатоличенитѣ българи, сж общитѣ привилегии, които били отстъпени на дубровчанитѣ въ всичкитѣ земи на турската империя. Безъ тѣзи привилегии, които осигурявали добра печалба при експортната и импортна търговия, дубровчанитѣ не биха поддържали колонии въ София и другаде, както това тѣ не веднажъ били заявявали на републиката. По сведения и отъ други източници се научаваме, че имало лица и отъ други националности, които желали да минаватъ за дубровчани, за да се ползватъ отъ тѣхнитѣ облаги. Не рѣдко отъ Дубровникъ сж изпращани нареж-

¹⁾ Fermentžin, 31.

²⁾ „... Ioste ostavgliam ozzu fra Filippu capellanu od Provadie aspri tissuchiu da moli Gospodina Boga sa duscu moiou. Ioste ostavgliam aspri tissuchiu sa fabricu od zarve u Provadiu“. Test. т. 61 ф. 8.

³⁾ „Gio Dalben testimonio. Pietro Tomitio testimonio“ п. т.

⁴⁾ „... Ho visitato la città di Scuman, senza mura, sita sotto la montagna, et della parte di oriente vi sono campagne grandissime et colline non grandi. Abbonda queste paese di acque vive fresche, di grani, di vigne che ne sono piene tutte quelle colline; di frutti, d'animali d'ogni sorta, buffali etc.; cipolle, aglio et altre herbe assai. Ancor qui non c'è chiesa delli cattolici, si celebra per le case con paura, come habbiamo provato adesso“ ... Fermentžin, 77.

⁵⁾ „Anime di communion sono 20, puti 7 anime, della natione Ragusei et Bulgari convertiti, ma stanno sotto questo nome di Ragusei, et non pagano tributo alli Turchi, perchè la Signoria paga ogni anno per tutti ...“ п. т.

⁶⁾ п. т. стр. 31.